

Vrstevníkové hodnocení skupinové práce na základě kritérií na 2. stupni

Postup formativního hodnocení

I. Identifikační údaje:

Autor materiálu: Ing. Božena Beránková ve spolupráci s Ing. Pavlou Nawratovou

Název školy, na níž autor působí: Střední škola služeb a podnikání

II. Kontext:

Cílová skupina: 2. stupeň ZŠ, střední škola

Předmět, v němž byla technika realizována: dějepis, angličtina

III. Realizace a hodnocení postupu formativního hodnocení:

Popis využití vybraného postupu formativního hodnocení (jeho modifikace)

Vrstevníkové zhodnocení práce ve skupině – pokud je v hodině využita skupinová práce, kdy žáci musí na společném úkolu pracovat tak, aby každý ze skupiny přispěl svým dílem, využívám jako určitou formu propustky vzájemné hodnocení žáků. Hodnocení probíhá tak, že žák na papírek napíše pod sebe své jméno tolikrát, kolik spolužáků ve skupině pracovalo. Např. pokud jsou ve skupině čtyři žáci a jeden z nich se jmenuje Dan, tak napíše toto jméno na stejný papír čtyřikrát pod sebe – viz příloha 1a–c. Pak jako první ohodnotí sám sebe. Napíše, jaký si myslí, že byl jeho přínos pro skupinu. Pak papírek ohne tak, aby jeho hodnocení nebylo vidět, a předá ho dalšímu členovi týmu např. po pravici. Ten k jeho dalšímu jménu napíše své hodnocení. Teď už však hodnotí nikoli sebe, ale jiného žáka. Takto žáci píšou hodnocení, přehybují a posunují papírek dál, až se vrátí zpět k původnímu majiteli. Ten si pak hodnocení

všech členů týmu přečte. Může porovnat, zda jeho práci viděli ostatní členové týmu stejně jako on, zda se příliš podceňoval nebo zda je potřeba se pro příště naopak zlepšit.

Snažím se vést žáky k tomu, aby bylo hodnocení konkrétní. Např. hodnocení: „Pracoval jsem dobře,“ nic neříká o tom, co jsem vlastně dobře udělal. Je potřeba napsat, co konkrétně jsem udělal dobře, např.: „Vymyslel jsem a napsal jsem 2 kategorie (do myšlenkové mapy).“ – Viz příloha 7 (video).

Po skončení hodiny o tato hodnocení žáky poprosím a slouží mi jako [propustky](#), které mohu projít a popř. v další hodině komentovat a porovnat se svým vlastním pozorováním týmové práce. Odevzdání hodnocení však nechávám na dobrovolnosti. Pokud se stane, že je žák týmem hodnocen negativně, není potřeba od něj hodnocení vymáhat a dostávat ho tak do nepříjemné situace. Většinou sama z pozorování v průběhu práce vím, zda se u někoho vyskytl problém s tím, že nepracoval. Mohu zjistit proč a mohu to také popisným jazykem okomentovat a dát doporučení pro příště.

Vzájemné hodnocení práce na základě kritérií stanovených žáky – na online hodině si žáci sami vytvořili kritéria, typově se jednalo o „checklist“, kde k jednotlivým položkám přiřazovali bodovou váhu daného kritéria. Kolik bodů bude maximum si žáci stanovili sami. Nechala jsem jim úplně volnou ruku, protože doposud jsem jim kritéria vždy zadávala sama. Měli na výběr ze dvou témat, a to „My bullet diary“ nebo „My hobbies“. Byli tedy rozděleni na dvě skupiny a každá tvořila kritéria k tématu, které si vybrali. V příloze 2 jsem uvedla ukázky z práce skupinky, která se zabývala tvorbou kritérií pro My bullet diary.

Mým předpokladem bylo, že pokud žáci už v minulosti pracovali s kritérii, která jsem já sama vytvořila, budou schopni si je sami sestavit, popř. upravit tak, aby jim vyhovovala, a budou také schopni na jejich základě opravit projekt od spolužáka. To se také potvrdilo.

Kritéria, která vytvořili sami žáci, jsem doplnila o požadavky na slovní hodnocení, protože jsem chtěla, aby bylo součástí jejich hodnocení spolužáka, viz příloha 2. Projekt pak následně na základě kritérií žáci zpracovávali v rámci domácí práce na stránkách <https://bookcreator.com/>.

Dva z hotových projektů jsou k nahlédnutí v příloze 3 a 4 překopírované jako print screeny do aplikace Power Point.

V další online hodině si žáci práci sami vzájemně ohodnotili. Součástí hodnocení bylo bodové hodnocení jednotlivých kategorií tak, jak si ho žáci sami navrhli, ohodnocení známkou a formulace slovního hodnocení, které práci shrnulo jako celek. Dvě výsledná hodnocení jsou uvedena v přílohách 5 a 6.

V průběhu hodiny spolu žáci komunikovali a ujasňovali sami to, jak mají hodnotit, a ujišťovali se, zda postupují správně. Já vše pouze monitorovala a nechala rozhodování na nich.

Na konci hodiny jsme vše zhodnotili a já se žáků doptávala, jak se jim pracovalo. Jejich odpovědi jsou zaznamenané ve videu v příloze 7. Žáci se shodovali na tom, že se jim pracovalo dobře a podařilo se jim kritéria sestavit podle mého vzoru, se kterým už v minulosti pracovali a pamatovali si ho.

Reflexe učitele

Vrstevníkové hodnocení práce ve skupině – zavedení této konkrétní techniky hodnocení práce spolužáků ve skupině není náročné. Pouze při prvním použití jsem narazila na problém s pochopením toho, jak mají postupovat. Ten jsem vyřešila tak, že jsem jim přesně ukázala, jak mají jména na papírky psát a jak mají dále postupovat. Jakmile princip pochopili, nedělalo jim problém takto hodnotit. Na tomto hodnocení oceňuji to, že se žáci hodnotí jak sami, tak dostanou zpětnou vazbu i od ostatních členů týmu.

Vzájemné hodnocení práce na základě kritérií stanovených samotnými žáky pro mě představovalo nový způsob práce s žáky. Byla jsem zvědavá, jak se všeho zhostí, a doufala jsem, že po tom, co jsme s mými kritérii několik let pracovali, budou schopni vytvořit svá vlastní a následně opět podle nich opravit práci spolužáka. Nebyla jsem si úplně jistá tím, zda a jak budou schopni napsat kvalitní slovní hodnocení.

Kritéria žáci stanovili bez problémů. Je sice pravda, že já je mívám detailnější a že ve fázi samotného hodnocení prací spolužáka občas došlo k tomu, že si mezi sebou ujasňovali, jak mají hodnotit, nebyli si jistí tím, jak to při tvorbě kritérií mysleli, a vzájemně se doptávali. To ale vůbec nevadilo. Tím se učili vyjasňovat si i formulaci jednotlivých kritérií.

Slovní hodnocení, které spolužákům psali, mě velmi překvapilo. Vůbec jsem nepředpokládala, že by hodnocení napsali anglicky. Když se mě na to ptali, řekla jsem, že je to jejich volba. Většina z nich si angličtinu zvolila. Velmi mile mě také překvapila kvalita a vyspělost zpracování této části hodnocení, viz příloha 5. Žáci používali popisný jazyk a byli schopni konkrétně pojmenovat, co se jim na projektu líbilo, navrhnout, co by mohlo být lepší, viz např. příloha 6, kdy Jitka navrhla, aby Zuzka příště víc zvýraznila obrázky, protože jí připadaly málo zřetelné. Navrhla, aby příště dala na jednu stránku text a na druhou obrázkovou dokumentaci.

V dalším období plánuji zařadit tvorbu vlastních kritérií už v nižších ročnících. Bála jsem se, že to pro žáky bude příliš náročné, ale jejich práce mě přesvědčily, že jim mám více věřit.

Reflexe žáků

Vrstevnické zhodnocení práce ve skupině – žáci např. zjistí, že je příjemné si o sobě zaslouženě přečíst něco pěkného od ostatních členů týmu, kteří jejich práci dokážou objektivně zhodnotit.

Vzájemné hodnocení práce na základě kritérií stanovených žáky – žáci hodnotili celou práci velmi pozitivně. Vyjádřili se, že je samotné překvapilo, že přestože kritéria vytvářeli sami, se jim v nich dobře orientovalo, dobře se jim s nimi pracovalo a také se na jejich základě dobře hodnotila práce spolužáků, viz příloha 7.

Doporučení při využití v praxi:

Vrstevnické hodnocení práce ve skupině – doporučuji dát si opravdu záležet na vysvětlení toho, jak mají žáci postupovat, a dbát na to, aby se snažili opravdu konkrétně vypsát, co bylo či nebylo dobré na práci spolužáka, a neomezovali se pouze na odpovědi typu: „Pracoval jsi dobře.“

Vzájemné hodnocení práce na základě kritérií stanovených žáky – doporučovala bych nebát se to zkusit. Na první pohled se může zdát, že je celý proces příliš časově náročný, ale žáci si ho opravdu užívají a hlavně se při něm naučí mnoho věcí – konkrétní stanovení kritérií, vzájemné hodnocení, poskytnutí zpětné vazby a samotnou tvorbu projektu.

IV. Přílohy, které dokumentují daný postup formativního hodnocení

Příloha 1a–c: Vrstevnické hodnocení práce ve skupině

Příloha 2: Kritéria My bullet diary

Příloha 3: Vypracovaný projekt Zuzana

Příloha 4: Vypracovaný projekt Jitka

Příloha 5: Zuzana hodnotí Jitku

Příloha 6: Jitka hodnotí Zuzanu

Příloha 7: Žáci hodnotí projekt na základě kritérií (video)

V celém materiálu (včetně příloh) jsou použity fotografie, pracovní listy, obrázky, grafy atd. autora (pokud není uvedeno jinak). Fotografie jsou zároveň v souladu s GDPR.

